

AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE YAŞAYAN TÜRK ÇOCUKLARININ KÜLTÜREL UYUM SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ (*)

Yrd. Doç. Dr. Yaşar BEDİRHAN

Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi KONYA/ TÜRKİYE

ybedirhan@selcuk.edu.tr

TÜRKÇE ÖZET

Çeşitli araştırmalar kapsamında Almanya başta olmak üzere Avrupa ülkelerindeki Türk gençlerinin uyum sorunları öteden beri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Avrupa’da Türk gençlerinin toplumsallaşma konumları, çocukluklarını geçirdikleri aile ile gençliklerini geçirdikleri okul ve dış çevre arasında farklı toplumsal etkilere açıktır. Toplumsallaşma sürecinde, gençler yaşadıkları toplumun değerlerini, normlarını, yaşama tekniklerini öğrenirken, bundan farklı olan ailelerinin değer ve semboller sistemi arasında problem yaşıyorlar. İşsizlik, ayrımcılık ve kendi kültürüne uymayan toplumsal yaşam, Türk gençlerini toplum dışına itmektedir. İşsiz genç kitlelerin suç ortamlarına itilmesi, marjinal grupların ağına düşmesi, entegrasyon deneyimlerinin olumsuzluğu açısından doğal gelişmelerdir. Bu gençler gerçekçi eylemler yerine alkol, kumar eroin gibi kötü alışkanlıklara ve suç işlemeye sürüklenebilmektedir. Marjinal konuma itilen gençler eğitim ve iş bulma pozisyonlarında karşılaştıkları ayrımcılık ve yalıtılmayı kabullenememektedir. Toplumun hâkim kültürünün yanında kendi kültüründen de ayrılarak alt-kültürler oluşturmakta, bu da kültür çatışmalarında belirleyici rol oynamaktadır. Marjinal gençlerin bir yandan çok yönlü sorunların sahibi olması, diğer yandan bir alt-kültür olarak görülmeleri onların kural dışı davranışlarının nedenidir.

* Bu makale, 22- 23 Şubat 2008 tarihinde Belçika’nın Anvers şehrinde düzenlenen “I. Uluslar arası Eğitim ve Kültür Bağlamında Avrupalı Türkler Kongresi” nde bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Türk dünyasının güzide bir parçası olan Batı Avrupa Türklüğü, 1961 yılında Türkiye ile Almanya arasında yapılan İşgücü Anlaşması çerçevesinde Almanya'ya giden işçilerimizle oluşmaya başladı.

İkinci dünya savaşından sonra endüstrisini hızla geliştiren Almanya, 1950'li yılların ortalarından itibaren işgücü açığıyla karşılaştı. Bu açığı öncelikle İtalya'dan karşılamaya çalıştı ve bu ülkeyle 1955'te işçi kabulü anlaşması imzaladı. Zamanla işçi açığının büyümesi üzerine 1960'ta İspanya ve Yunanistan, 1961'de de Türkiye ile işçi alımı konusunda anlaşmalar yapıldı (Gökçe, 2006-9).

Almanya'ya ilk işçi göçünün üzerinden yaklaşık 47 yıl geçti. Yarım asırlık bir serüven denilmesine çok fazla bir süre kalmadı. Geçen zaman zarfında işçi göçünün Türkiye'ye ve Türk insanına kazandırdıkları yanında kaybettirdikleri çeşitli haberlere ve yazılara konu oldu. Dış göç olgusu üzerine çok sayıda araştırma yapıldı. Hatta türküler söylendi. Bu insanları ifade etmek için bulunan "Almancı" terimi literatüre geçti (Arslan, 2006-234).

Türkiye Araştırmalar Merkezi (TAM) Vakfı'nın "Avrupa'daki Türklere Dair Ekonomik Veriler: Gayri Safi Milli Hasılaya Katkı, Çalışan Nüfus, Girişimci ve Hane Verileri" konulu araştırması, 2006 sonunda AB ülkelerinde Türk kökenlilerin sayısının 4.2 milyona ulaştığını, Romanya ve Bulgaristan'ın da AB'ye katılımıyla bu sayının 5.2 milyona yükseldiğini ortaya koydu. TAM, Türklerin AB'deki en büyük 19. ulusal nüfus grubunu oluşturduğunu tespit etti.

Böylelikle 5 milyon 200 binlik Türk nüfusu, AB üyesi Estonya, İrlanda, Kıbrıs Rum Kesimi, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Malta ve Slovenya'yı geride bırakmış oldu. TAM, 2006 yılı itibariyle AB sınırlarında yaşayan 4.2 milyon Türkün yüzde 42.1'inin yaşadığı ülkenin vatandaşlığına geçtiğine dikkat çekerek, "Avrupalı Türklerin, çoktan AB'li Türkler konumuna geldiğini" kanıtladı. AB ülkelerinde yaşayan 490 milyonluk nüfusun 25 milyonunu diğer ülkelerin vatandaşları oluşturuyor. Hindistan, Pakistan ve Bangladeş kökenli göçmenler İngiltere'de, Mağrip kökenliler (Fas, Cezayir ve Tunus) ağırlıklı olarak Fransa'da, Türkler ise sadece Almanya'da değil Hollanda, Avusturya, Belçika, Danimarka ve Fransa gibi ülkelerde yoğunlaştı.

Almanya, Fransa, Hollanda, Avusturya, İngiltere, Belçika başta olmak üzere 19 AB ülkesinin vatandaşları veya mükimleri konumunda AB'li oldular. Örneğin Almanya'da 2 milyon 700 bin Türkiyeli Türk var, bunlardan 950 bini Alman vatandaşı. Hollanda'da 365 bin Türk var, bunların 266 bini Hollanda vatandaşı. Fransa'daki 380 bin Türkiyeliden 200 bini, Avusturya'daki 233 bin Türkiyeliden 123 bini, bu ülkelerin de uyruğunda.

AB ülkelerinde bulunan Türk nüfus, yaşadığı ülkeler ve Türkiye için ekonomik açıdan önemli bir güç oluşturmaktadır. AB sınırları içinde yaşayan 4.2 milyon nüfusun, yaklaşık 1.5 milyonu aktif olarak çalışmaktadır. Bu nüfusun 2001 yılında AB'ne katkısı 70 milyar avro olarak hesaplanmıştır. Essen'de bulunan Türkiye Araştırmaları Merkezi verilerine göre sadece Türklerin Alman Gayri Safi Milli Hasıla'sına katkısı 35 Milyar Avro tutarındadır. Bugün Türk iş adamlarının Avrupa'da yıllık yatırımları 7 Milyar Avroyu ve ciroları 100 Milyar Avroyu aşmış bulunmaktadır (Koç, 2006, 112-118). Bu ekonomik açıdan oldukça önemli bir rakamdır. Çünkü bu rakam Türkiye'nin 2001 yılındaki GSMH'nin toplamı olan 140 Milyarın yarısından fazladır.

Avrupa Birliği ülkelerinde toplam çalışanların % 75'ini oluşturan yaklaşık 1,3 milyon Türk, AB'nin Gayri Safi Yurt İçi Hasılası'na (GSYİH) 55,1 Milyar Avroluk bir katkıda sağlamış bulunmaktadır. Türklerin ağırlıklı olarak yaşadıkları sekiz ülkede her bir Türk'ün GSYİH'na ortalama katkısı 1998 yılında takriben 16.200 Avro idi. TAM'ın AB ülkelerinde yaşayan Türk göçmen haneleriyle yaptığı bir araştırmaya göre, Türklerde ortalama hane 4 kişiden oluşuyor. Hanede ortalama çalışan kişi sayısı 1.36 ve haneye giren ortalama net gelir 2 bin 130 Avro. Ortalama net gelirin en büyük bölümü olan 1 milyon 800 Avroyla ailenin geçimi sağlanıyor, 330 euro civarında bir bölümü tasarruf ediliyor. 1 milyon Türk hanesinin toplam yıllık geliri net 26.9 milyar Avro. Bu gelirin 4.2 milyar Avro'luk bölümü tasarruf ediliyor, 22.7 milyar Avro'luk bölümü geçim ve tüketim amaçlı harcanıyor.

Türkiye Araştırmalar Merkezi'nin Haziran-Temmuz 2005 tarihleri arasında gerçekleştirdiği bir temsili araştırmanın verilerine dayanılarak yapılan hesaplamalara göre; AB sınırları dahilinde 94.000 Türk kökenli girişimci bulunmaktadır. Bu sayı, nüfusun çalışabilen 1,3 milyonluk kısmının yaklaşık % 7,2'sine denk gelmektedir. AB'deki Türk girişimcilerin çalışan nüfusa oranı, Türk kökenli girişimci sayısının 54.300 olduğu, 1995 yılında % 5 seviyesindeydi. Geçtiğimiz 13 yıl içerisinde, AB'deki Türk girişimcilerin sayısında meydana gelen artış, % 73'ü bulmaktadır. Türk girişimcilerin AB ülkelerinde gerçekleştirdiği yatırımlar 10 yıllık bir süre zarfında yüzde 92 oranında artarak, 5.3 milyar Euro'dan 10.2 milyar Euro'ya yükselmiş. Öte yandan Türk kökenli girişimcilerin AB ülkelerinde kurduğu iş yerlerinde çalışan işçi sayısı 1995 yılında 212 bin iken, 2005 yılında bu sayı 451 bine ulaşmıştır. AB içerisinde Türk işletmelerinin sayısı ise 95.000'dir. (<http://www.calisma.gov.tr>)

Türkler, ekonomik güç olmalarının yanı sıra, bu gün artık siyasi bir güç de oluşturmaktadırlar. 40 yıl öncesinin gurbetçileri bugün işveren konumundadır. Bu durum özellikle ekonomik güçleri ve sayılarından kaynaklanmaktadır.

Avrupa'ya giden ilk nesil daha çok para biriktirerek ülkesine yatırım yapmayı amaçlamıştı. İkinci kuşak da hemen hemen aynı doğrultuda hareket etti. Ancak günümüzde Türkler, buldukları ülkelere yerleşme ve vatandaşlık haklarını elde etmeye başladılar. Böylece Türk işçi göçü giderek nitelik değiştirmiştir. 2003 yılında ortak menfaatler etrafında kurumsallaşmaları açısından önemli bir dönüm olmuştur. Çünkü Avrupalı Türkler çeşitli birlikler oluşturarak siyasi ve ekonomik açıdan gücünü ortak yönlendirmeyi amaçlamaktadır. (Karabağ-Şahin, 2006, 18-21)

Avrupa'da Uyum Sürecinin Gelişimi

Çok Kültürlülük ve Paralel Toplum Tartışmaları

Bilim alemi konuya entegrasyon açısından bakıyor. Yapılan tartışmalarda iki kavram sıkça zikrediliyor: Çok kültürlülük ve paralel toplumlar. Paralel toplumlar kavramı, aynı toplum içinde mekan ve sosyal-kültürel hayat itibarıyla birbirinden tecrit edilmiş vaziyette ya da birbirleriyle çok az irtibata sahip etnik homojen grupların oluşmasını ifade ediyor. Diğer bir bilimsel fiyakalı kavram da “çok kültürlü” ya da “çoğulcu toplum”. İmparatorluk mirasçısı olması sebebiyle bunun en iyi örneği Hollanda idi. Ancak 2 Kasım 2004'te gazeteci Theo Van Gogh'un öldürülmesini takip eden 15 gün içinde 80 civarında Kuran kursu ve caminin kundaklanması bu konseptin ne kadar kırılgan olduğunu gösterdi. İşin asıl can alıcı tarafı Avrupalının geçmişte böyle bir tecrübesinin olmamasıdır. Çokça telaffuz edilen farklılık içinde birlik konseptinin neyi ifade ettiği geçmişin mezhep savaşlarına ya da 20 yüzyıla bakıldığında ortaya çıkmaktadır. (Koçdemir, 2006-68).

Eğitimsel donanımlarındaki zayıflık ve geleneksel değerlerine bağlılıklarının güçlü olduğu bilinen Türk göçmenlerin, göç ettikleri Avrupa ülkelerindeki modern hayata uyumda zorlandıkları genellikle kabul edilmektedir. (Türkdoğan, 1977-99). Ancak şunu hemen belirtelim ki, Avrupa ülkelerinin özellikle de Almanya'nın göçmenleri geçici statüde görmesi nedeniyle, onların barınacakları birimler olarak oluşturulan Heim (işçi yurtları)'ların yaşama koşulları ve Alman toplumundan dışlanmışlık görüntüsü, uyum deneyimlerinin geleceği açısından olumsuz bir başlangıç olmuştur. Aile birleşmeleri sonrasında da işçilerin genellikle şehirlerin kenar mahallelerinde yapılmış “getto” ortamlarında yerleştirildiği bilinmektedir. Zamanla göçmenlerin Alman toplumuyla aynı ortamları paylaşmaları söz konusu olsa da, günümüzde birçok Alman kentinde, Türklerin ve diğer yabancıların çoğunluğunu oluşturduğu “getto” yerleşimleri varlığını korumaktadır. Toplumdan dışlanmışlık duygusunu çalışma yaşamında, okulda ve gündelik yaşamında hisseden yabancıların sığındığı bu mekanlar, kimliksel dayanışma ve kolektif var oluş duygularının güçlendirildiği aykırı bölgeler olmuştur. (Perşembe, 2006-80).

Avrupa ülkelerine işçi olarak göç eden Türklerin göçün ilk yıllarından bugüne kadar en büyük sıkıntıları yaşayan ilk kuşaktan başlayarak sonraki her kuşak kendisine özgü sorunlarla mücadele etmek zorunda kalmıştır.

Bir arada yaşama deneyiminin başarısızlığı ve karşılıklı dışlama temeline dayanması, Türklerin yaşadıkları topluma uyumlarının olumsuz değerlendirilmesi için yeterli olmaktadır. Klose, özellikle Alman toplumunun bu konudaki sorumluluğuna işaret ederken Türk göçmenlerin

uyumu konusunda, Alman politikasının onlara karşı izlediği sorunları gidermeye yönelik çok yönlü uyum çalışmalarının yapılmamış olmasını eleştirmektedir. Bu eleştiride, Türk tarafı da milli ve dini kimliklere sığınması ve Batı karşıtlığı çerçevesinde pratiğe aktarılan İslamcılık anlayışıyla entegrasyona yaptığı olumsuz katkı nedeniyle sorumlu sayılmaktadır. (Klose, Hamburg 1977-216.)

Fien'e göre; kesin olan dahil olunan toplumun kaynakları ve süreçleri üzerinde eşit söz sahibi olunmaksızın ve kültürel çoğunluğa saygı gösterilmeksizin uyumun sağlanamayacağıdır. Kapalı paralel toplumlar, ortak yaşam için sorun teşkil ederken, topyekun bir asimilasyon, yaygın siyasi ve bilimsel bakış açısından hedef olarak görülmediği gibi, gerçekçi de değildir. (Fien, www.konrad.org.tr/Medya%20Mercek/13faruk.pdf).

Ancak Batı Avrupa devletleri içerisinde en eski göçmen işçi alan ülke olması hasebiyle Almanya'nın yabancılar politikası, Almanya'nın bir göçmen ülkesi olduğu gerçeğini uzun süre ya görmezlikten gelmiş veya kabullenmek istememiştir. Buna bağlı olarak da sosyal ve mesleki entegrasyonun desteklenmesi gerektiği gerçeği çok geç fark edilmiş, fark edildiği zaman da, (bu aşağı yukarı 90'lı yılların başına denk gelir) öyle bir entegrasyon/uyum politikası uygulamaya konulmaya çalışılmıştır ki, sonucu açısından bakıldığında bu politikanın entegrasyondan çok "asimilasyon" yönünde bir politika olduğu görülmüştür. Gökçe'ye göre, Alman yabancılar politikasını belirleyen düşünce, ya işçi sıfatıyla Almanya'ya gelenlerin geri döneceği, ya da Almanya'yı yaşam alanı olarak seçen yabancıların hâkim toplumun ve kültürün mesleki, sosyal ve kültürel standartlarına benzeceği ve böylelikle hâkim toplum ve sonradan ona dahil olan grup arasındaki farkın nesiller itibarıyla giderek azalacağı temeli üzerine kurulmuştur. Başka bir ifadeyle, 'Alman Yabancılar Politikası'nda etkin olan entegrasyon/uyum anlayışı, sonucunda farklı kültüre mensup insanların hâkim kültür içinde eriyeceği mekanik bir süreç doğrultusundadır. Bu bağlamda hâkim kültürün farklı kültürlerle yaşam alanı tanıdığı, ancak bu farklılığı bir dışlama ve baskı aracı olarak kullandığı, farklı kalan yada kalmak isteyenlere kendisine tevcih edilen rolleri oynadığı müddetçe (işçi olma, vergisini ödeme, ileride Almanya'yı terk etme vb.) kendi yaşam biçimini devam ettirmesine imkan tanındığı, bunun ötesine giden talep ve beklentilerde ise kendi sosyal ve kültürel norm ve standartlarının özümsemesini istediği, ya da dayattığı rahatlıkla söylenebilir. Bu anlayış ve bu anlayış temeline sahip politikaların sosyolojik açıdan bir entegrasyon değil, kelimenin tam anlamıyla bir asimilasyon anlayışına dayalı politika olduğu açıktır (Gökçe, 2006-10).

Avrupa'da Türk Gençliği ve Sorunları:

Çeşitli araştırmalar kapsamında Almanya başta olmak üzere Avrupa ülkelerindeki Türk gençlerinin uyum sorunları öteden beri tespit edilmeye çalışılmıştır (Gökçe, 1993). Ancak son yıllarda Fransa'da meydana gelen kundaklama olayları, Almanya gündeminde oldukça yer işgal etmeye başlayan töre cinayetleri ve okullarda şiddet olayları ile göçmen çocuklarının uyum sorunlarına dair tartışmalar hız kazanmaya başlamıştır (Gökçe, 2006-11).

Avrupa'da Türk gençlerinin toplumsallaşma konumları, çocukluklarını geçirdikleri aile ile gençliklerini geçirdikleri okul ve dış çevre arasında farklı toplumsal etkilere açıktır (Perşembe, 2006-82). Toplumsallaşma sürecinde, gençler yaşadıkları toplumun değerlerini, normlarını, yaşama tekniklerini öğrenirken, bundan farklı olan ailelerinin değer ve semboller sistemi arasında problem yaşıyorlar (Perşembe, 2006- 82). İşsizlik, ayrımcılık ve kendi kültürüne uymayan toplumsal yaşam, Türk gençlerini toplum dışına itmektir. İşsiz genç kitlelerin suç ortamlarına itilmesi, marjinal grupların ağına düşmesi, entegrasyon deneyimlerinin olumsuzluğu açısından doğal gelişmelerdir. Bu gençler gerçekçi eylemler yerine alkol, kumar eroin gibi kötü alışkanlıklara ve suç işlemeye sürüklenebilmektedir. "Marjinal konuma itilen gençler eğitim ve iş bulma pozisyonlarında karşılaştıkları ayrımcılık ve yalıtılmayı kabullenememektedir. Toplumun hâkim kültürünün yanında kendi kültüründen de ayrılarak alt-kültürler oluşturmakta, bu da kültür çatışmalarında belirleyici rol oynamaktadır. Marjinal gençlerin bir yandan çok yönlü sorunların sahibi olması, diğer yandan bir alt-kültür olarak görülmeleri onların kural dışı davranışlarının nedenidir" (Canatan, 1990-44).

Gözlemlere göre, gençlerde izlenen sosyo-kültürel değişimler çok yönlü bir gelişim sürecine girmiştir. Özellikle kültürel değerlere yansıyan ideolojik tutumlar (dini, siyasi görüşler) ve sosyal davranışlar (yabancı dil bilgisi, evlilik türleri, vs.), izlenen gelişmelerin ayrı ayrı kültür kalıplarını (Batı, Türk) birbirleri ile bağdaştırma yolunda zorlandıklarını göstermektedir. Dolayısıyla bu gençlerin kimlik oluşumu, öncelikle hâkim kültür ile kendi kültürleri arasında oluşan bir gerilim hattı üzerinde gerçekleşmektedir. Bu kimlik oluşumu sancılı ve gençler üzerinde derin yaralar açan bir süreçte gerçekleşmektedir. Bu gerilim hattında yaşamlarını sürdürmeye çalışan gençler; eğitim durumlarına, referanslarına ve çevresel etmenlere bağlı olarak, ya batı, ve ya geleneksel İslami ve sağ milliyetçi yaşam tarzı ekseninde güçlü bir kimlik geliştirmektedir. Buna karşılık kendilerinin farklı olmaları ve farklı görünmelerinin hâkim kültür tarafından dışlanma aracı olarak kullanıldığını düşündüklerinde gençler hâkim kültürün dışlayıcı yaklaşımına tepki olarak, gelenekselci-İslami ve sağ milliyetçi kimliği tercih ederek kendi içine kapanıp giderek agresif bir tutum sergilemektedirler. Pfeiffer- Wetzels Almanya'da yaşayan Türklerin şiddet olaylarına eğilimleri yönünde yaptıkları araştırmada, şiddet olaylarına daha çok Almanya'da doğup büyüyenlerin, Almancayı çok iyi bilenlerin ve eğitim düzeyleri diğerlerine oranla daha iyi olanların başvurduklarını tespit etmişlerdir (Gökçe, 2006- 16).

Sonuç ve öneriler

İki dilli ve çok kültürlü ortamda yetişen çocuklar için benlik saygısının gelişimi son derece önemlidir. Çünkü kendi kültürel benliğini kazanan bireyler, yaşadıkları toplumun değerlerine de saygı duyarlar ve yaşadıkları toplumun değerleri ile de uyum içinde yaşarlar. Sağlıklı gelişmiş bir kültürel benlik, farklı kültürel değerlere sahip olan ortamlara uyum sağlamayı kolaylaştırır. Çocuklarda sağlıklı bir kültürel benlik yerleşmezse, kendilerine güvenleri azalır, kendi kültürel değerlerini kaybedeceği korkusuna kapılırlar ve kendi değerlerine sıkı sıkıya sarılarak, yaşadıkları toplumdan uzaklaşıp içlerine kapanabilirler. İki kültür arasında cinsiyet rolleri, disiplin anlayışı, kendine güven gibi değerlerin farklılığı aile ve okulda verilen değerlerin çatışmasına yol açabilir. İki kültür arasında bir bütünlük içinde olmayan çocuklarda, kişilik ve uyum sorunları yaşanabilir. Bu durum, çok kültürlü ortamda yetişen çocukların, diğer kültürlerden gelen çocuklarla iletişim kurmalarına engel teşkil edebilir ve problemlili çocuk sayısının artmasına neden olabilir (Yazıcı, 1999- 74).

Kültür en geniş anlamıyla, belirli bir toplumun üyelerinin tutum, davranış, sosyal alışkanlıklar bütünü olarak ifade edilebilir. Bu bütünlük, toplumun her üyesi tarafında öğrenilen, bilinen, anonimleşmiş, genel kabul görmüş belirli bir bilgiyi (=normları) gerektirir. Dolayısıyla kültür bir yaşam tarzı ve bu yaşam tarzının bilgisi ve bilginin pratiğe dönüşmesidir. Bireyler bir toplum içinde o toplumun ortaya koyduğu yaşam tarzına uymuyorsa, kültürsüz kabul edilir ya da kültüre yabancı sayılır.

Bu saptamayı, Batı Avrupa ülkeleri gibi farklı kültürlerin iç içe yaşadığı çok-kültürlü bir topluma uyarlısak. Böyle bir toplumda yaşam iki dilli olmayı (iki dilde düşüp, konuşup, yazabilmeyi) yani iki kültürde hareket edebilmeyi, iki kültüre de uyum sağlayabilmeyi zorunlu kılıyor. Çoğunluk toplumunun dilini bilmeyen, onların yaşam tarzını kavrayamayan, bir başka deyişle o toplumun normlarını bilmeyen göçmenlerin kendilerini 40 yıl sonra hala yabancı hissetmeleri ya da yabancı muamelesi görmeleri gayet doğaldır. O halde iki yol var ya kendi kültürleri içine kapanıp, çoğunluk toplumundan izole bir şekilde yaşamaya çalışacak ya da kendi kültür değerlerini tabulaştırmadan çoğunluk kültürüne açılacak, o kültürde yerlerini almaya, bu toplumdaki yaşamı birlikte düzenlemeye çalışacaklar. Birinci yol belki de en kolay olan yol, ama yanlış olduğu kesin. Doğru, ama zor olan ikinci yoldur. Bu çoğunluk toplumu içinde desteklenmesi gereken bir yoldur. Ancak baskın kültürün bu yolun hiçbir zaman tek yönlü bir yol olmadığını da bilmeleri, kabul etmeleri gerekiyor. En önemlisi de bu yolda hala eksik olan köprüleri, dinlenme ve konaklama yerlerini devletin bilinçli bir biçimde inşa etmesi gerekiyor.

Avrupa’da yaşayan gençlerin kültürel kimliklerini korumaları, ötekileşmeden ve asimile edilmeden yaşadıkları toplumun kültürüne uyum sağlamaları Avrupa toplumu için de sağlıklı bir gelecek demektir. Kültürel kimlik nedir ? Kültürel kimlik “kimin ne olduğunu, nasıl davranılması gerektiğini kendisini nasıl tanıtmayı gerektiğini” bilmek demektir. Türk çocukları Avrupa kültürünü asimile olmadan asimile edilmeden öğrenmelidir. Çünkü “asimilasyon” kendi kimliği yerine farklı bir kimlik taşımaktır, yabancı bir kılıf geçirmektir. Aile kültürü, Türk kültürü, yabancı kültür, azınlık kültürü, karışık kültür ve millî kültür arasında yetişen Türk çocuğunun bulunduğu ülkede kültürel uyum sorunu bitmeyecek kültür boşluğu meydana gelecektir. Bu kültür boşluğunu gidermek hem Avrupa toplumu hem de Türk toplumu için önemlidir. Bunun göstergesi de eğitimle olur. Günümüz pedagoji anlayışının müjdecisi olan ünlü filozof Plutarch’ın; “çocuklarını iyi eğitmek isteyenler, kusursuz, ahlakı düzgün ve geniş bilgiye sahip eğitimciler bulmalıdırlar. Çünkü gerçek bir eğitim beden ve ruh mükemmelliğinin özü ve temelidir” sözüne kulak vermek lazımdır (Kayayerli, 1992, 29-31).

Fransa’da yaşanan olayların benzerlerinin ya da daha şiddetlilerinin tüm Batı Avrupa’yı sarmalamasını önlemek ve böylelikle herkesin yaşam alanı olarak belirlediği ülkede huzur ve güven ortamı içinde yaşayabilmesi, geleceğe daha umutla bakabilmesi ve gelecek ile ilişkili daha iyimser beklentiler kurgulayabilmesi için, öncelikle hâkim toplumun ve kültürün gençliğin sorunları olduğunu ve bu sorunları güvenlik tedbirleri ile ya da kendi perspektiflerinden değil; gençlerin perspektiflerinden ivedilikle ele alıp çözüm üretmesi gerçeğini kabullenmelidirler. Her şeyden önemlisi de hâkim toplum ve kültür kurumlarının buna medya da dahil, gençlere hâkim kültürün bir sorunu değil, onun bir parçası oldukları hissini vermeleri gerekmektedir. Eğer, hâkim toplum ve kültürün bugüne kadar yaptığı gibi, konuya kendi perspektiflerinden bakmaya ve popülist tavırlarını sergilemeye devam ederlerse, sorunun arzu edilmeyen boyutlarda olaylara yol açması kaçınılmaz gözükmektedir (Gökçe, 2006- 16).

Toplumlar arasında kültürel mesafe ve farklılıklar, ortak yaşama kültürünü zenginleştirerek giderebilir. Ancak bunun için bir arada yaşama deneyimine katılan tarafların ön yargısız ve istekli olmaları, birbirlerinin değerlerine saygı göstermeleri gereklidir.

Gençlerin sorunlarının üstesinden gelinmesinde ve buldukları toplumun kültürüne entegrasyonda, hâkim toplum ve kültür yaklaşımlarının değerlendirilmesinde Türk hükümetlerine de büyük sorumluluklar düşmektedir. Bilindiği gibi Türk hükümetleri şimdiye kadar oradaki insanları sevinçleriyle üzüntüleriyle kendi başlarına bıraktılar. Eğer bu aynı minval üzere devam ederse, Türklerin Avrupa’da düşman-öteki olarak algılanması ve her durum ve ortamda önümüze konması kaçınılmazdır.

Aslında batıda karşılaşılan ve Fransa merkezli gibi görünen entegrasyon-asimilasyon sorununa yalnızca Almanya – Türkiye, Fransa- Türkiye bağlamında değil; daha geniş ve perspektiften bakarak değerlendirmek daha faydalı olacaktır. Zira dünyanın giderek kaos ortamına sürüklendiği “yeniden yapılanma” sürecinde etnik kimlik ve dini boyutlu oluşumların açık ve gizli desteklediği bir ortamda, Batı Avrupa’da yaşanacak huzursuzluklar ve çatışmaların yaşadığımız dünyayı biraz daha belirsiz kılacağından; insanların birbirlerine olan güvenlerini kaybedeceğinden, herkesin herkesi “*düşman öteki*” olarak kategorileştireceğinden ve “*ötekine*” hayat hakkı tanımama gayret ve çabası içinde olacağından kimsenin şüphesi olmasın (Gökçe, 2006-17). Böyle bir gelişmeyi önlemek ve dünyayı barış ve güven içinde daha yaşanılır kılmak tüm ülkelerin görev ve sorumlulukları arasında yer almaktadır.

Bütün bunları özetleyecek olursak Türk çocuklarının uyum sorunlarının ortadan kaldırılması için;

a) Türk çocukları, içinde yaşadıkları çoğunluk kültürü tarafından kabul görmeli ve dışlanmamalıdır (Psikolojik koşul).

b) Ortak yaşam alanlarının Türk çocuklarına açılması, baskın kültüre ait dilin konuşulduğu ortamların artırılması (Entegrasyon düzeyi)

c) İki dilliliğin toplumda kabul görüp teşvik edilmesi (çok-kültürlü yaşam pratiği)

d) Türk ana-babalar çocuklarını iki-dilli olarak ve çok kültürlü bir yaşama hazırlayacak şekilde eğitmeli. Kendilerini çocuklarına örnek olabilecek şekilde geliştirmeli, gerekiyorsa değiştirmelidir. Çok-kültürlü yaşamın gerçekleşmesinden sorumluluk duymalı, bunun için üstlerine düşen görevleri de yerine getirmelidir.

KAYNAKLAR

Abalı, Ünal (1987), “*Almanya’daki Türk Gençlerinin Kültürel Benliği*” **Türkoloji Çalışmaları Ve Almanya’daki Türk Çocuklarının Eğitim-Kültür Problemleri Sempozyumu**. Ankara. Hacettepe Üniversitesi Yayınları: 67-77.

Arslan, M (2006), “*Almanya’daki Türk İşçi Çocuklarının Eğitim Sorunları*”, **E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı: 21, Yıl; 2006/2, (233-245 s.)

Canatan, K (1990), **Göçmenlerin Kimlik Arayışı**, Endülüs Y. İstanbul 1990.

Fien, F , www.konrad.org.tr/medya%20mercek/13faruk.pdf

Gökçe, O (1993), “*Federal Almanya’daki Türk Gençlerinin Kimlik Sorunları*”, **S.Ü. Ata Dergisi**, Sayı: 4 .

Gökçe, O (2006), “*Almanya’da Uyum ve Dışlanma Arasında Türk Gençleri*”, **Türk Yurdu**, Nisan 2006, Sayı: 224, (9-17 s.)

Karabağ, S – Şahin, S (2006), “*Avrupalı Türklerin Jeopolitiği*”, **Türk Yurdu**, Nisan 2006, Sayı: 224 (18-21 s.).

Kayayerli, M (1992), “*Avusturya’da Yaşayan Türk Çocuklarının Türkçe Eğitim-Öğretim Problemleri ve Çözüm Yolları*”, **Türk Yurdu**, Ocak 1992/53 (29-31 s).

Klose, H.U (1977), “*Açılış Konuşması*”, *Türk-Alman İlişkilerinde Din Tabumu ?*”, **Türk-Alman Sempozyumu**, Hamburg 1977.

Koç, M (2006), “*Batı Avrupa’da Türk İşletmeleri*”, **Türk Yurdu**, Nisan 2006, Sayı:224 (112-118 s.).

Koçdemir, K (2006), “*Yeni Kolonileşme ve Avrupa’daki Türkler*”, **Türk Yurdu**, Nisan 2006, Sayı: 224 (68-71 s.).

Manço, A.A (2002), “*Göçmen Türklerin Belçika Eğitim Sistemindeki Yeri*”, **C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi**, C.26, No: 1 (61-68 s.).

Perşembe, E (2006), “*Almanya’da Türk Varlığının Bugünkü Görünümü ve Geleceği*”, **Türk Yurdu**, Nisan 2006, Sayı: 224 (80-84 s.).

Türkdoğan, O (1977), **Batı Almanya’da Türk İşçilerinin Sosyo-Ekonomik Yapısı**, Dede Korkut Y., İstanbul 1977.

Yazıcı, Zeliha (1999). **Almanya Ve Türkiye’de Anaokuluna Devam Eden 60-76 Aylar Arasındaki Türk Çocuklarının Dil Gelişimi ile Okuma Olgunluğu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**, Gazi Üniversitesi: Basılmamış Yüksek Lisans Tezi .

<http://www.calisma.gov.tr>